

să fie importante și folositoare științei sovietice. Astfel: studiul *Рассуждение о языке Саввиной книги* (1898—1899) este o lucrare capitală în domeniul cercetării paleografiei și foneticii textelor slave vechi, iar *Болонская псалтырь* (1906) este cea mai bună descriere de până acum a limbii unui text slav medieval. În sfârșit, *Учебник русской палеографии* (1918) se situează în rîndul celor mai bune lucrări în domeniul paleografiei ruse. Însă V. N. Șcepkîn n-a perceput raportul dintre diferitele fenomene ale limbii, n-a sesizat în cercetările sale importanța limbilor literare slave contemporane, a acordat foarte puțină importanță lexicului și semasiologiei și a ocolit studiul sintaxei.

Totuși, V. N. Șcepkîn „apartine acelor învățați ruși, scrie — S. B. Bernștein — de dinaintea Marei Revoluții din Octombrie, care au jucat un mare rol în dezvoltarea științei sovietice. Mare lingvist al vremii sale, autor al unor cercetări originale în domeniul limbilor: slavă veche și bulgară, paleograf cunoscut, istoric al artei bizantine și ruse vechi, editor temeinic de texte slave, cunoscător adînc al literaturilor slave, organizator al secției manuscrise din Muzeul Istoric — Șcepkîn a lăsat o adîncă urmă în istoria științei ruse, în istoria universității din Moscova, de care a fost legată întreaga sa viață”.

Damian P. Bogdan



P. JA. ČERNYH, *Очерк русской исторической лексикологии. Древнерусский период* (Studiul lexicologiei istorice ruse. Perioada veche), Editura Universității din Moscova, 1956; în — 8^o, 243 (244) p.

E vorba de un manual pentru studenții de la Facultățile de științe juridice, economice și filologice; începe cu o introducere care cuprinde, între altele, momentele principale ale dezvoltării lexicologiei istorice ruse și ce se înțelege prin lexicologie (p. 3—23). Urmează apoi: *Lexicul slav comun și dezvoltarea lui în epoca rusă veche* (p. 24—93) ca grupe lexicale de bază fiind: Omul, oamenii, lumea animală, natura (moartă), munca, cultura materială și spirituală (hrana, îmbrăcăminte, locuința, etc.). Capitolul următor se ocupă cu *Fenomenele dialectale ale epocii slave comune* și *Lexicul comun slav răsăritean* (p. 94—96). Apoi urmează: *Fenomenele lexicale ale perioadei ruse vechi și Epoca Rusiei kievene* (p. 97—183). Și în sfârșit ultimul capitol: *Schimbări în componența vocabularului limbii ruse din sec. al XVI—XVII-lea* (p. 184—239). Lucrarea se încheie cu o listă a prescurtărilor folosite în cuprinsul lucrării și cu obisnuita tablă de materii. Deși cartea are ca subtitlu *Perioada rusă veche* ea cuprinde, și date privind lexicologia rusă din sec. al XVI—XVII-lea. Cartea prof. Pavel Iakovleviĉ Černyh a fost recenzată de A. V. Isaĉenko („Voprosy jazykoznanija”, 1957, nr. 3, p. 119—127) care semnalînd unele lipsuri mai ales în ceea ce privește etimologia cuvintelor dar și numeroase greșeli de tipar, scrie că lucrarea a fost întîmpinată cu mult interes nu numai de învățații sovietici ci și de cei de peste hotare.

După cunoștința noastră, lucrarea lui P. Ia. Černyh este primul manual de lexicologie istorică rusă și acest fapt pozitiv noi îl subliniem cu toată tăria, iar ținînd seama și de observațiile lui A. V. Isaĉenko, lucrarea poate sluji de îndreptar pentru similare lucrări.

Damian P. Bogdan



Vznik a počátky Slovanů (*Apariția și începuturile slavilor*), Editura Academiei cehoslovace de științe, Praga, 1956, I, p. 290.

Volumul acesta a fost publicat de Institutul slav din Praga și constituie o continuare, pe linia cercetărilor lui L. Niederle. În 1953, a apărut în traducere cehă cunoscuta lucrare a lui Niederle: *Manuel de l'antiquité slave* (Paris, I, 1923, *L'Histoire*; II, 1926, *La civilisation*), care e o admirabilă introducere în studiul arheologiei slave. Însă, după ultimul război mondial, cercetările arheologice privitoare la etnogeneza slavilor au luat un avînt neobișnuit.